

UDK 902/904

ISSN: 1848-6363

Annales

Instituti

Archaeologici

XIII - 2017

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
http://www.iarh.hr

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Andreja Kudelić
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Andreja Kudelić
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Andreja Kudelić
Marina Ugarković
Katarina Botić

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2017.

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indeks/
Annales Instituti Archaeologici are included in the index:
Clarivate Analytics services - Emerging Sources Citation Index

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom /
This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9 **Marko Dizdar
Anita Rapan Papeša
Andrea Rimpf**
- Rezultati zaštitnih istraživanja kasnoavarodobnoga groblja Šarengrad – Klopare
- 19 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**
- Sotin – Srednje polje i Dunavska ulica – istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2016.
- 26 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**
- Arheološka istraživanja u Sotinu i Vinkovačkim Banovcima 2016. godine
- 34 **Katarina Botić**
- Bršadin, Pašnjak pod selom – rezultati arheoloških istraživanja 2016. godine
- 40 **Tomislav Hršak
Tino Leleković
Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2016. godine
- 46 **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2016.
- 50 **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2016.
- 54 **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2016. godini
- 57 **Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Mario Gavranović**
- Dolina – Babine Grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2016. godine
- 64 **Tatjana Tkalčec
Siniša Krznar**
- Druga sezona arheoloških istraživanja kasnosrednjovjekovnog arheološkog kompleksa Grubišno Polje – Šuma Obrovi

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9 **Marko Dizdar
Anita Rapan Papeša
Andrea Rimpf**
- Results of the rescue excavation on the Late Avar cemetery on the site Šarengrad – Klopare*
- 19 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**
- Sotin – Srednje polje and Dunavska street – Research of multilayer sites in the Danube Region in 2016*
- 26 **Daria Ložnjak Dizdar
Marko Dizdar**
- Archaeological research in Sotin and Vinkovački Banovci 2016*
- 34 **Katarina Botić**
- Bršadin, Pašnjak pod selom – results of the archaeological excavations in 2016*
- 40 **Tomislav Hršak
Tino Leleković
Marko Dizdar**
- Research results of the Batina – Sredno site in 2016*
- 46 **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2016*
- 50 **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2016.*
- 54 **Marko Dizdar**
- Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2016*
- 57 **Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Mario Gavranović**
- Dolina – Babine Grede – Research of the Late Bronze Age settlement in Posavina in 2016*
- 64 **Tatjana Tkalčec
Siniša Krznar**
- Second season of archaeological excavations of late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi site*

<p>73 Tajana Sekelj Ivančan
Ivan Valent</p> <p>Ostaci talioničke radionice na lokalitetu Hlebine – Velike Hlebine</p>	<p>73 Tajana Sekelj Ivančan
Ivan Valent</p> <p><i>The remains of the smelting workshops at the Hlebine – Velike Hlebine site</i></p>
77 Siniša Krznar Rezultati istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće 2016. godine	77 Siniša Krznar <i>Research results from Torčec – Cirkvišće site in 2016</i>
<p>82 Hrvoje Kalafatić
Mateja Hulina</p> <p>Zaštitna istraživanja srednjovjekovnog lokaliteta Kutina – Sečevine Okoli</p>	<p>82 Hrvoje Kalafatić
Mateja Hulina</p> <p><i>Rescue excavations of medieval site Kutina – Sečevine Okoli</i></p>
<p>84 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p>Kalnik-Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2016. godini</p>	<p>84 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p><i>Kalnik-Igrišće – results of archaeological excavations in 2016</i></p>
<p>88 Andreja Kudelić
Filomena Sirovica</p> <p>Arheološka iskopavanja na nalazištu Kurilovec – Belinščica</p>	<p>88 Andreja Kudelić
Filomena Sirovica</p> <p><i>Archaeological excavations at the Kurilovec – Belinščica site</i></p>
92 Tatjana Tkalčec Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – nastavak arheološko-konzervatorskih radova na kuli u 2016.	92 Tatjana Tkalčec <i>Castle Vrbovec in Klenovec Humski – continuation of archaeological and conservation works on the keep in 2016</i>
<p>97 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Beničić
Enrico Cirelli</p> <p>Stancija Blek (Tar), istraživanja 2016. godine – utvrđivanje najranije faze kompleksa</p>	<p>97 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Beničić
Enrico Cirelli</p> <p><i>Excavations at Stancija Blek (Tar) in 2016 – establishing the earliest phases of the complex</i></p>
<p>103 Ana Konestra
Nera Šegvić
Paula Androić Gračanin
Ranko Starac</p> <p>Arheološka topografija otoka Raba: geofizička, sondažna i topografska istraživanja u 2016. godine</p>	<p>103 Ana Konestra
Nera Šegvić
Paula Androić Gračanin
Ranko Starac</p> <p><i>Archaeological topography of the island of Rab: geophysics, trial excavations and topographic research in 2016</i></p>
<p>111 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p>Arheološko istraživanje na lokalitetu Novo Selo Bunje na otoku Braču, 2016. godine</p>	<p>111 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p><i>Archaeological excavation on the Novo Selo Bunje site on the island of Brač, 2016</i></p>
<p>117 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p>Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2016. godine</p>	<p>117 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p><i>Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay on the island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2016</i></p>

Terenski pregledi

123 **Marko Dizdar**
 Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji dijela istočne obilaznice Vinkovaca

126 **Hrvoje Kalafatić**
 Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2016. godini

133 **Zorko Marković**
 Katarina Botić

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Podgorač 2016. godine

141 **Katarina Botić**

Preliminarni rezultati geofizičkih istraživanja i geoloških uzorkovanja na lokalitetima istočne Slavonije 2016. godine

152 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled općine Grubišno Polje u 2016. godini

160 **Goranka Lipovac Vrkljan**
 Ana Konestra

Terenski pregledi na području Podvelebita i Gacke (Grad Senj, Lukovo, Otočac)

163 **Goranka Lipovac Vrkljan**
 Ana Konestra
 Mato Ilkić
 Fabian Welc
 Radosław Mieszkowski

Terenske aktivnosti projekta RED u 2016. godini: geofizička istraživanja i terenski pregledi

Field Surveys

123 **Marko Dizdar**
 Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci bypass route

126 **Hrvoje Kalafatić**
 Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2016

133 **Zorko Marković**
 Katarina Botić

Results of a field survey of Našice and Podgorač municipalities in 2016

141 **Katarina Botić**

Preliminary results of geophysical research and geological sampling of eastern Slavonian sites in 2016

152 **Tatjana Tkalčec**

Field Survey of the Municipality of Grubišno Polje in 2016

160 **Goranka Lipovac Vrkljan**
 Ana Konestra

Field survey in the areas of sub-Velebit Coast and Gacka (Senj, Lukovo, Otočac)

163 **Goranka Lipovac Vrkljan**
 Ana Konestra
 Mato Ilkić
 Fabian Welc
 Radosław Mieszkowski

Project RED's field activities in 2016: geophysical and field surveys

Zračna arheologija

168 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Zračno rekognosciranje u istočnoj Slavoniji 2016. godine

Aerial archaeology

168 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Aerial reconnaissance in eastern Slavonia in 2016

Bioarheologija

175 Jadranka Boljunčić

Dodatni rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka s dvaju nalazišta u sjevernoj i istočnoj Hrvatskoj na planu primjene računalne tomografije (CT-a)

Bioarchaeology

175 Jadranka Boljunčić

Additional research results on archaeological human remains from two sites from Northern and Eastern Croatia in terms of the application of computed tomography (CT)

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

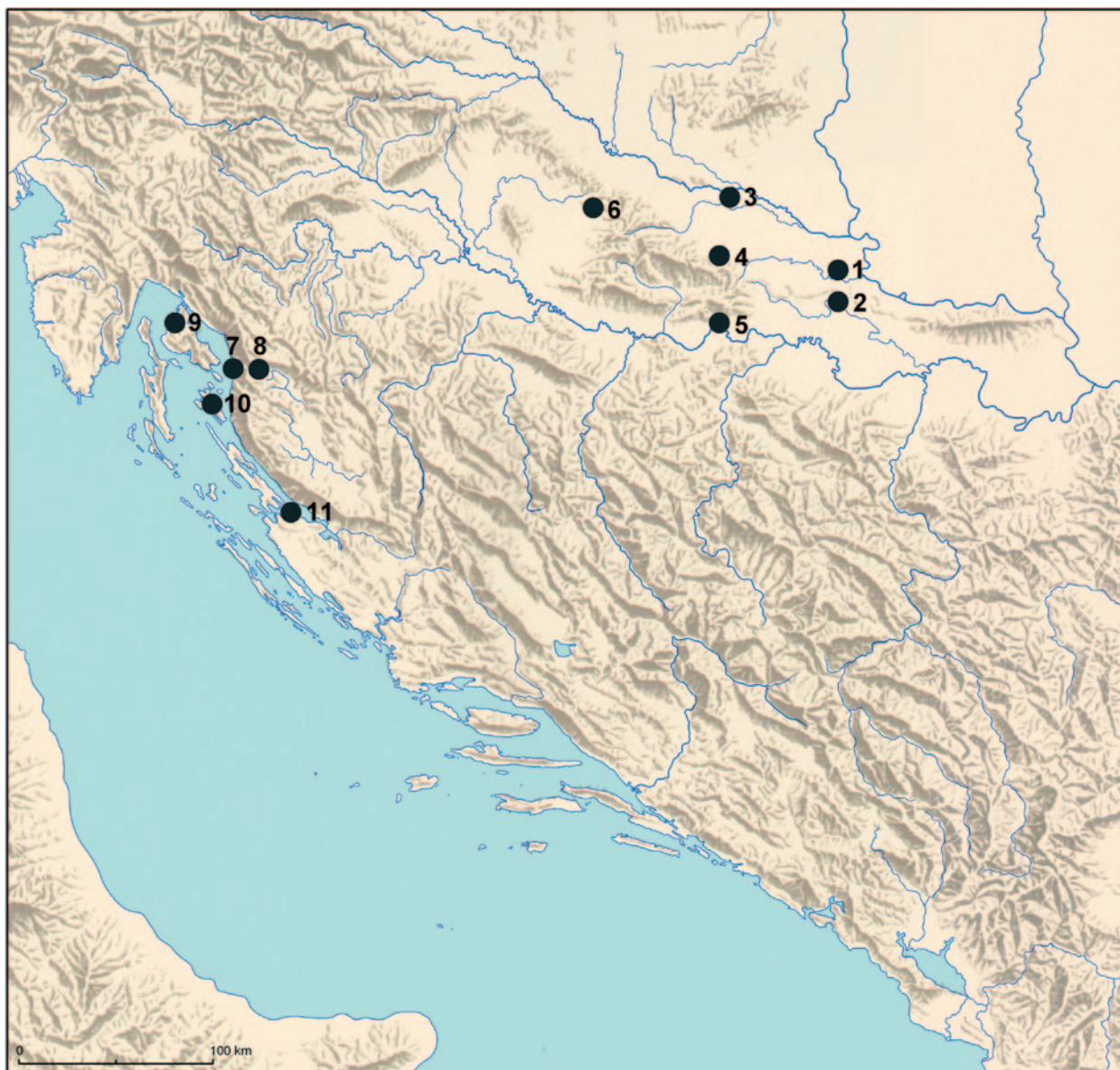
182-190

Additional scientific activity of the Institute

182-190

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Bršadin – Pašnjak pod selom; Marinci – Segetac
2. Obilaznica Vinkovaca; Vinkovci – Sopot; Vinkovci – Blato
3. Područje južno od Donjeg Miholjca
4. Područje općina Našice i Podgorač
5. Slavonski Brod – Galovo; Sovsko jezero
6. Općina Grubišno Polje
7. Grad Senj i Lukovo
8. Otočac
9. otok Krk
10. otok Rab
11. Rtin – uvala Plemići

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji dijela istočne obilaznice Vinkovaca

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci bypass route

Marko Dizdar
Hrvoje Vulić

Primljeno/Received: 31. 03. 2017.
Prihvaćeno/Accepted: 15. 04. 2017.

U terenskom pregledu i probnim iskopavanjima na izgradnji dijela istočne obilaznice grada Vinkovaca između Mirkovaca i Nuštra zabilježeno je postojanje nekoliko arheoloških nalazišta. Trasa obilaznice prolazi sjeveroistočnim rubom grada te prelazi preko blagih uzvišenja na čijim su površinama prikupljeni malobrojni keramički nalazi. S područja Vinkovaca i okolice dosad su poznata brojna arheološka nalazišta koja ukazuju na iznimno gustu naseljenost tijekom svih razdoblja, čemu se uzrok pronalazi kako u postojanju povoljnih uvjeta za poljodjelstvo, tako i u položaju na važnim komunikacijskim pravcima koji su vodili jugom Panonske nizine.

Ključne riječi: Vinkovci, terenski pregled, probna iskopavanja, naselja, prapovijest, antika, srednji vijek
Key words: Vinkovci, field survey, trial excavation, settlements, Prehistory, Roman period, Middle Ages

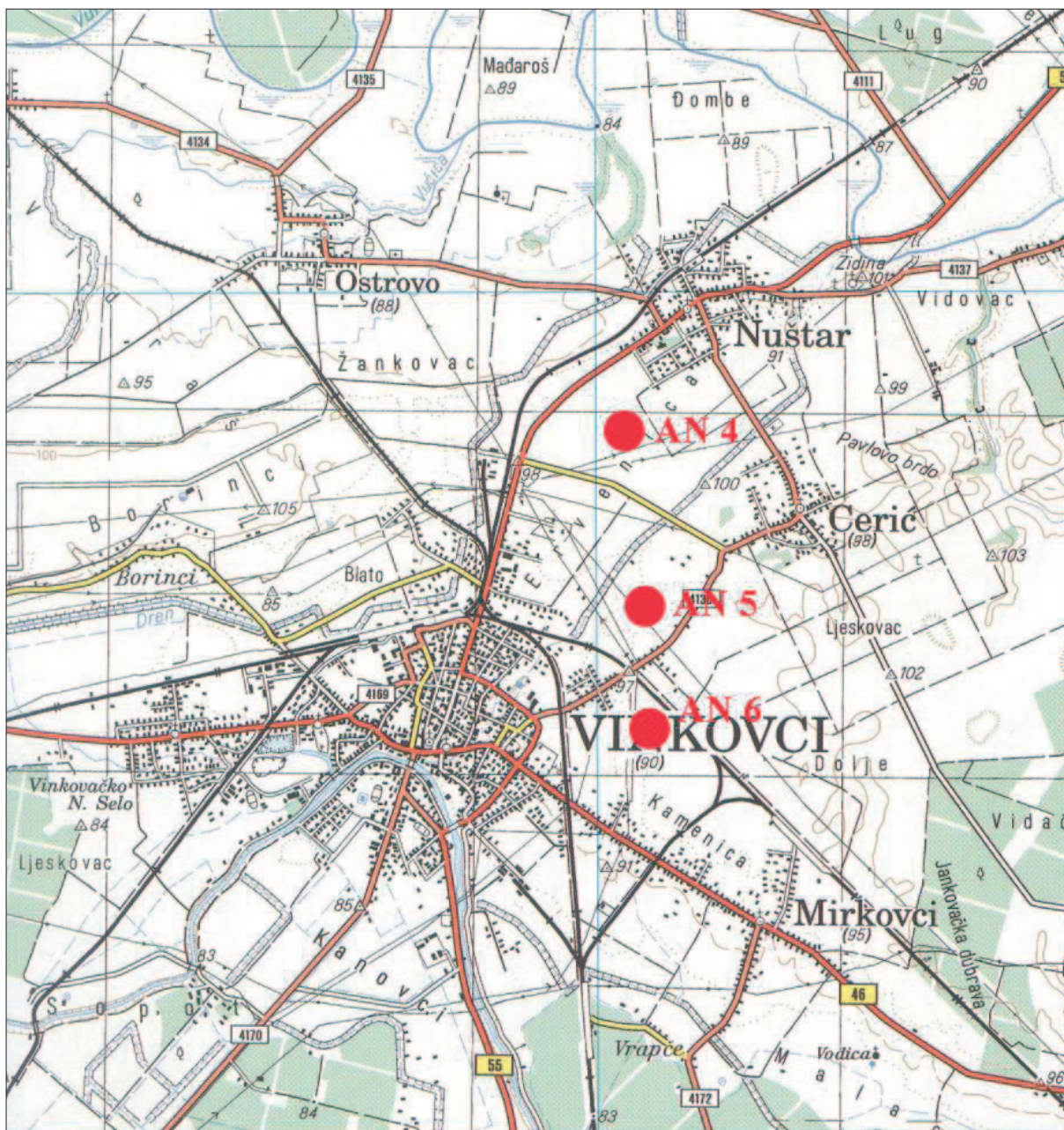
Institut za arheologiju, u suradnji s Arheološkim odjelom Gradskoga muzeja Vinkovci, proveo je terenski pregled te potom i probna iskopavanja na dijelu buduće trase istočne obilaznice grada Vinkovaca (Vukovarsko-srijemska županija).¹ Trasa obilaznice prolazi uz sjeveroistočni rub grada, odnosno prelazi preko blagih uzvišenja smještenih sjeverno od prigradskoga naselja Mirkovci te završava na južnom ulazu u selo Nuštar (sl. 1). Radi se o istočnim i sjevernim rubnim dijelovima grada Vinkovaca na kojima su od ranije bila poznata pojedina arheološka nalazišta, prije svega na osnovi prikupljenih slučajnih nalaza pohranjenih u Muzeju te provedenih zaštitnih istraživanja (Dimitrijević 1979). U prvim fazama izgradnje obilaznice, koje su obuhvatile istočni te jugoistočni rubni dio grada, otkrivena su te istražena tri nalazišta (Dizdar 2014; Dizdar, Vulić 2016).

U prvoj fazi nastavka izgradnje obilaznice tijekom studenoga 2015. te iznova u veljači 2016. godine proveden je terenski pregled površina preko kojih prelazi trasa buduće obilaznice koja povezuje prigradsko naselje Mirkovci na istoku sa selom Nuštar koje se nalazi sjeverno od Vinkovaca (sl. 1). Najveći dio površina nalazio se pod

oranicama te je u terenskom pregledu obuhvaćena cijela trasa obilaznice s pristupnim cestama. Detaljno su pregledane sve dostupne površine te su na tri položaja prikupljeni malobrojni površinski nalazi koji su ukazivali na postojanje arheoloških nalazišta. Zbog manjega broja površinskih nalaza te radi provjere, terenskim su pregledom bile obuhvaćene i susjedne oranice. Sva dokumentirana nalazišta smještena su na blagim uzvišenjima uz koja je nekada protjecao manji paleovodotok, pri čemu je jedno nalazište bilo poznato iz prethodno provedenoga terenskog pregleda. Za potvrdu postojanja arheoloških nalazišta te provjeru njihovoga vremenskog određenja na osnovi prikupljenih površinskih nalaza, tijekom travnja 2016. godine provedena su probna iskopavanja. Po središnjoj osi trase obilaznice, cijelom dužinom nalazišta pronađenih u terenskom pregledu, istražen je probni rov širine 2 m, odnosno ukupno je istražena površina od oko 2.500 m². Na svim nalazištima, ispod sloja humusa debljine do 0,60 m, izdvojen je sloj smeđe do tamnosmeđe ilovače u kojoj su prepoznate zapune ukopanih objekata koje su potvrdile pretpostavke o postojanju arheoloških nalazišta, odnosno potrebu za provedbom zaštitnih arheoloških istraživanja.

Arheološko nalazište AN 4 Vinkovci – Ervenica sjever položeno je na blagom uzvišenju sjeveroistočno od Vinkovaca, a jugoistočno od Nuštra. Uzvišenje se blago spušta prema jugu i zapadu, dok s istočne strane protječe potok Ervenica. Na površinama oranica prikupljeni su ulomci prapovijesne i srednjovjekovne keramike te

¹ Terenski pregled i probna iskopavanja provedeni su na dijelu trase istočne obilaznice grada Vinkovaca, 1. dionica, 1. faza od km 0+000 do 5+490, od studenoga 2015. do travnja 2016. godine, a financirani su sredstvima Hrvatskih cesta d.o.o. Koordinator od strane Investitora bio je gosp. Franjo Šokac kojem se zahvaljujemo na suradnji.

Sl. 1 Arheološka nalazišta na dijelu istočne obilaznice Vinkovaca

Fig. 1 Archaeological sites on the part of the eastern bypass of Vinkovci

ulomci opeka, pri čemu je najveća koncentracija nalaza zabilježena sjeveroistočno od trase prema potoku Ervenici gdje se također nalazi istaknuto uzvišenje koje, ipak, nije izravno ugroženo. U probnim iskopavanjima pronađeno je tek nekoliko arheoloških objekata na južnim i istočnim padinama uzvišenja koji ukazuju kako se radi o rubnom dijelu naselja položenoga bliže potoku Ervenici. U smeđoj ilovači prepoznate su veće tamnosmeđe zapune te nekoliko manjih objekata s rijetkim prapovijesnim keramičkim ulomcima. Zanimljivo, u sloju humusa pronađeni su i ulomci srednjovjekovne keramike koji ukazuju na blizinu istodobnoga naselja. Nedaleko od trase obilaznice, u južnome dijelu Nuštra, pronađeno je kasnoavarsodobno groblje na redove (Rapan Papeša 2012), dok su na oranica smještenima južnije od trase obilaznice prikupljeni brojni rimski keramički ulomci te metalni predmeti (nalazište Vinkovci – Ervenica Zapad).

Sljedeće pronađeno arheološko nalazište, AN 5 Vinkovci – Grabik, položeno je na dva izdužena ovalna uzvišenja koja su smještena sjeveroistočno od Vinkova-

ca, odnosno od prigradskoga naselja Mala Bosna, dok se potok Ervenica nalazi sjeverozapadno. Na površinama oranica prikupljeni su ulomci srednjovjekovne keramike i opeka koji ukazuju na intenzivnu naseljenost uzvišenja. Nalazište je također zabilježeno u terenskom pregledu trase kanala Dunav – Sava kada su također prikupljeni ulomci srednjovjekovne keramike (Krzrnarić Škrivanko 2008: 59). Najveća koncentracija arheoloških objekata dokumentirana je na zapadnije položenom uzvišenju, a radi se o zapunama jama i rupa za stupove s ulomcima srednjovjekovne keramike koji ukazuju na postojanje naselja. Nešto je manja koncentracija arheoloških cijelina na istočnije položenom uzvišenju koje pripada istome vremenu. Srednjovjekovni keramički ulomci vjerojatno se mogu povezati s naseljem zabilježenim u povijesnim izvorima (Petković 2006).

Arheološko nalazište AN 6 Mirkovci – Kamenica 2 položeno je na istaknutom ovalnom uzvišenju smještenom južno od željezničke pruge Vinkovci – Tovarnik, a istočno od nekadašnjega manjeg palevodotoka. Na po-

vršinama oranica prikupljeni su ulomci rimske te srednjovjekovne keramike i opeka. Ulomci rimskih opeka možda potječu s nedalekoga kasnoantičkog kompleksa Kamenica, a mogli su biti korišteni i tijekom srednjega vijeka (Dimitrijević 1979: 181; Vulić 2012; 2017: 95). U probnim iskopavanjima dokumentirano je kako debljina humusa iznosi do 0,60 m, a najveća koncentracija arheoloških objekata dokumentirana je na zapadnim padinama uzvišenja položenima izravno iznad paleovodotoka. Radi se o tek nekoliko zapuna jama i rupa za stupove s ulomcima keramike. U sloju humusa zabilježeni su i pojedinačni ulomci prapovijesne keramike koji ukazuju na mogućnost postojanja i prapovijesnoga naselja ili groblja. S položaja Kamenica, no bez točnijih podataka o mjestu pronalaska, u Gradskom muzeju Vinkovci pohranjeni su karakteristični keramički ulomci Belegiš II grupe (Ložnjak 2001: 35, T. 2: 5). S druge strane, iz istočnoga dijela Vinkovaca, no bliže rijeci Bosut, poznati su ulomci srednjobrončodobne Belegiš I grupe (Dizdar 1999: 32). Nešto istočnije uz željezničku prugu, na sjeverozapadnom rubu Mirkovaca, na površinama još jednog ovalnoga uzvišenja prikupljeni su brojni keramički ulomci iz svih razdoblja koji potvrđuju gustu naseljenost istočnoga dijela Vinkovaca.

U terenskom pregledu i probnim iskopavanjima na dijelu trase istočne obilaznice grada Vinkovaca, koja prolazi njegovim sjeveroistočnim rubom, otkrivena su dosad nepoznata arheološka nalazišta čija će buduća zaštitna istraživanja omogućiti prikupljanje novih spoznaja o naseljenosti Vinkovaca tijekom svih razdoblja.

Literatura

- Dimitrijević, S. 1979, Arheološka topografija i izbor arheoloških nalaza s vinkovačkog tla, in: *Corolla memoriae Iosepho Brunšmid dicata*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 4, Vinkovci, 133–282.
- Dizdar, M. 1999, Brončano doba, in: *Vinkovci u svijetu arheologije*, Vinkovci, 31–37.
- Dizdar, M. 2014, Terenski pregled dionice državne ceste D-2 – sjeverna obilaznica Virovitice, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. X, 169–173.
- Dizdar, M., Vulić, H. 2016, Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji istočne obilaznice Vinkovaca, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XII, 167–169.
- Krznarić Škrivanko, M. 2008, Kanal Dunav – Sava (op. Nuštar, Vinkovci), *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 4/2007, Zagreb, 58–61.
- Ložnjak, D. 2001, Nalazišta brončanoga doba na vinkovačkom području, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, Vol. 18, 33–61.
- Petković, D. 2006, *Srednjovjekovna naselja sjeverozapadnog dijela vinkovačkog kraja*, Acta musei cibalensis 3, Nova serija, broj 1, Gradski muzej Vinkovci, Vinkovci.
- Rapan Papeša, A. 2012, Nuštar – avarsko groblje (park dvorca Khuen-Belassy), *Hrvatski arheološki godišnjak*, Vol. 8/2011, Zagreb, 65–68.
- Vulić, H. 2015, Kamenica – An Early Christian Complex, in: *Neue Forschungen zum früher Christentum in den Balkenländern* (Vienna), Pöllinger R. (ed.), Wien, 69–72.
- Vulić, H. 2017, Eine frühchristliche Anlage in Kamenica bei Cibael Vinkovci: Vorbericht zu den archäologischen Untersuchungen in den Jahren 2012 bis 2015, in: *Proceedings of the 27th International Symposium: "Grenzübergänge – "Late Roman", "Early Christian", "early Byzantine" as categories of historic-archaeological research in the middle Danube (4th to 8th c. AD)* (u tisku)

Summary

The Institute of Archaeology, in collaboration with the Archaeological Department of the Vinkovci Municipal Museum, carried out a field survey and trial excavation for the construction of a part of the eastern bypass around the Vinkovci. The route of the bypass runs along the north-eastern edge of the town, across gentle elevations placed between Mirkovci and Nuštar (Fig. 1). It is a part of the town where archaeological sites are already known, primarily on the basis of the collected surface finds and conducted minor rescue excavations. In a field survey and trial excavations three archaeological sites were found which confirms the dense population of the Vinkovci area during all time periods.

